

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 01 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.
Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumeră și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

PROCESUL MEMORANDULUI.

Dela Cluj.

(Depeșă sosită ieri la ora 8 seara.)

La orele 10 s'a terminat citirea Memorandului. Președintele invită ca procurorul să înceapă rechizitoriul. **Dr. Rațiu** cere cuvânt să facă o declarație. Președintele nu permite. **Dr. Lucacu** protestează, ceilalți acuși se alătură și insinuă nulitate. Procurorul **Vita Sándor** începe rechizitoriul. Vorbește încet, incolor, monoton. Insistă pe lungă aceea, că acușaii au atacat uniunea, actul fundamental al existenței statului. Ridică acuză contra faptului că *ne-am plâns la tron*, și neavând drepturi naționale și politice în trecut, zice că *nici pe viitor nu vom avea*. Atribue acușaiilor scopuri subversive. *Vrea să arete agitația ce acușaii au pricinuit*. Zice că nu dreptul de petiționare a voit să atace prin proces, ci a ridicat acuză pentru că prin răspândirea Memorandului au agitat spiritele. **Dr. Rațiu**, în numele tuturor acușaiilor declară că: „comitetul național s'a conformat concluderilor conferențelor din 1881, 1884, 1887, 1890, 1892 și 1893 și identificându-se cu acestea, primesc răspunderea solidară pentru „MEMORANDU”, pe care colacionându-l în decursul pertractării, l-au aflat de identic cu cel așternut Majestății Sale Monarhului. Declară, că conferențele au decis traducerea, publicarea și răspândirea, deci *solidari primesc răspunderea pentru acestea*. Fiind pe banca acușaiilor, nu ca indivizi singuratici, ci ca reprezentanții poporului român, declară că în fața curții cu jurați din Cluj — nu se apără. Publical a erupit în frenetice „se trăiască”. Toți acușaii se alătură. Ședința se continuă.

Verdictul foarte probabil că se va aduce în decursul ședinței de astăzi!

Pertractarea.

Ziua a cincisprezecea.

Cluj, 23 Maiu n. 1894.

(Urmare.)

La începutul pertractării era sala aproape goală, în decursul pertractării însă, încetul cu încetul se umplură lojile de dame, în preponderanță române, cât și auditorul de public ales atât român cât și maghiar.

Președintele declară la orele 8 și 15 m. pertractarea de deschisă.

Președintele dă citire unui act medical despre mörbul juratului Nagy Kálmán, care e împedat; justificarea se ia la cunoștință și în locu-i se numește juratul suplent contele Teleki László.

Asemenea se ia spre știre absentarea domnului Septimiu Albini, tot prin morb justificată.

Președintele dispune citirea „Memorandului” în text românesc. Terminându-se la orele 9 și trei pătrare citirea textului românesc, președintele declară procedura de probațiune de încheiată și provoacă pe acusatul public să-și rostească rechizitoriul.

Dr. I. Rațiu: Domnule președinte, mă rog să binevoiți să-mi acordați cuvântul, să fac câteva constatări generale, referitoare la

Președintele: Fiind încheiată procedura de probațiune, îți detrag cuvântul.

Dr. Lucacu: Dle președinte, ne rugăm să ne dai voie.

Președintele (întrerupându-l): Nu-ți permit să vorbești.

Dr. Lucacu: Dle președinte, nu concedem să fim terorizați.

Președintele: Te provoc să nu folosești astfel de expresiuni.

Dr. Lucacu: În privința interogatorului avem să propunem ceva (președintele sună clopoțelul) cum ni-se ia dreptul de apărare.

Coroian: Magnifice dle președinte! Președintele: Nu retrag dispoziția mea. În decursul apărării puteți vorbi.

Dr. Lucacu: Protestez în contra acestei proceduri, care este o flagrantă violență a dreptului meu de apărare. . . Această terorizare. . .

Președ: Atrag atențiunea dlui acusat că-i iau cuvântul. Nu-i mai permit să vorbească, are însă dreptul să se folosească de remediu legal.

Dr. Lucacu: Încă odată protestăm în contra acestei violențări (toți acușaii se alătură).

D. Comșa: După fiecare citire de acte ni-s'a dat voie să vorbim, chiar ne-ați provocat să ne facem observările noastre. . .

Președ.: Băgați de seamă că voui fi necesitat să mă folosec de dreptul de disciplinare și provoc totodată pe dl procuror să-și rostească rechizitoriul.

Rechizitoriul prim-procurorului Vita Sándor.

Onorat tribunal regese! Onorată curte cu jurați! Precum v'ați putut convinge din actual de acuză, s'a comis delict conform legii penale, pentru care susțin acuză prin răspândirea așa numitului „Memorand” românesc. Memorul cunoscut sub numele „Memorandul Românilor”, este una din acele tipărituri de conținut politic apărute în timpul mai nou, care nu numai că a atras atențiunea publică asupra lor, dar totodată au provocat resens în parte chiar și indignațiune în opinia publică patriotică.

Vorbind cu ocaziunea aceasta numai despre „Memorand”, acest Memoriu din acea cauză a atras asupra sa atențiunea comună, fiindcă s'a știut că în acela se expun gravaminele locuitorilor de naționalitate română a patriei noastre și fiindcă s'a știut, că acest Memoriu s'a intenționat a se prezenta chiar și indignațiune a provocat acest Memoriu după părerea mea din acea cauză, fiindcă în acela, afară de o întreagă serie de gravamine nebasate, se conțin și o sumă de acuze îndreptate contra legislațiunii și contra guvernării naționale maghiare. Dar nu conține numai acestea, ci chiar și atacarea valabilității și a puterii obligatoare a unuia dintre cele mai importante legi fundamentale ale statului, „Uniunea”, va să zică legea despre unirea Ardealului cu Ungaria proprie.

Cât de scornite și nebasate ar fi gravaminele și acușele aduse în „Memorand”, eu nu mă voi ocupa aici cu toate, nici nu le voi desvolta și combate. Nu mă ocup din acel simplu motiv, fiindcă desfășurarea acelor gravamine, deși sunt nebasate, nu formează obiectul acuzei și discuțiunea lor nu aparține cadrului procesului prezent de presă. Mă restrâng deci numai la discutarea și combaterea acelor pretinse gravamine, care, în legătură cu atacurile îndreptate contra valabilității și a puterii obligatoare a legii, sunt ca și drept motiv al atacului citate în „Memorand”. Între aceste gravamine se află că uniunea, adevărata unirea Ardealului cu Ungaria proprie s'ar fi decretat, după-cum se spune în „Memorand”, contrar dreptului public și a drepturilor acelor elemente care formează Ar-

dealul, într'o formă nedreaptă, adevărata printr'o dietă, „înțelegând dieta din 48”, care s'a compus pe baza legilor din 1790—91 și s'a decretat, precum ne spune „Memorandul”, fără ca Românii să fi luat parte conform importanței lor numerice în această parte a țerii.

Drept urmare din acestea susține „Memorandul”, că decretarea uniunii în chipul acesta a violat drepturile istorice și naționale ale Românilor. Mai departe „Memorandul” de aceea află de vătămătoare uniunea, fiindcă prin uniune s'au nimicit dreptul autonom și de guvernare proprie a Ardealului, contrar legilor fundamentale care au asigurat acestea, și între aceste două țeri s'a înțemplat, precum ne spune „Memorandul”, o fuziune, va să zică o deplină contopire. Din cauza acestor gravamine numește apoi „Memorandul” uniunea și înțemplarea ei în vigoare pe baza art. de lege 43 din 1868 atât din punct de vedere legislativ cât și din punct de vedere de drept, de nedreaptă, și din cauza acestor gravamine atacă valabilitatea legii, care pronunță uniunea, parte prin aceea că deneagă îndreptățirea dietei ardelenice din 48 de a aduce legi asupra uniunii fără conlucarea Românilor, parte prin aceea, că susține, că uniunea s'a înțemplat într'o formă care stă

Onorați domni și jurați! Autoritatea statului maghiar stă cu mult prea sus decât să simt necesitatea, dacă între supuși și proprii s'ar afla de aceea, care cutează să atace vreuna din legile existente în valabilitatea și puterea lor obligatorie într'un chip agitator, să documentez față cu aceste atacuri, modul valabil și constituțional cum s'au creat aceste legi, și ceea-ce privește atacurile valabilității legii uniunii, cred că ar fi pe deplin suficient să citez simplamente acest fapt, că uniunea mai mult de 25 de ani a devenit realitate, și că începând dela Majestatea Sa Domnitorul este recunoscută de toți factorii constituționali ai țerii drept stare legală. Și basându-mă pe acest fapt m'aș pute restringe numai la aceea observare, că dacă reprezentanții statului o recunosc de valabilă, este datorința fiecărui cetățean al statului să se plece înaintea ei și să recunoască, că atacarea ei este un atentat contra autorității statului.

Și dacă cu toate acestea voui căuta să demonstrez ael fapt din istoria dezvoltării dreptului public, conform căruia art. de lege 1 al dietei ardelenice din 48 și art. 7 al dietei ungare din 1848 despre decretarea uniunii s'a inaugurat conform constituțiunii de atunci pe lângă cooperarea tuturor factorilor de drept public, atunci îndreptățiți, ținând

cont strict de legile legislațiunii și de sancțiunea regească, și cu prin urmare sunt învestiți cu toate formalitățile valabilității, citez acest fapt important și de sigur nu necunoscut înaintea autorilor „Memorandului” ca să demonstrez și mai evident, cât de nebasat este acel punct gravaminal al „Memorandului”, conform căruia uniunea s'a pronunțat într'o formă nedreaptă, contrară dreptului public și printr'o dietă, care n'a fost îndreptățită.

Într'adever, onorați domni jurați, dacă cercetăm atât din punct de vedere al dreptului istoric, cât și al dreptului constituțional, cauzele gravaminale, care formează baza atacului îndreptat contra valabilității legii despre uniune, apoi trebuie să recunoaștem, cât de greșite și nebasate sunt acele atacuri și cât de îndreptățită devine presupunerea, că autorii Memorandului nu expun acele pretinse gravamine din convingere și bunăcredință, ci numai ca atacarea lor să aibă aparența îndreptățirii și justiției, ca astfel să fie mai ușor posibilă seducerea neorientaților.

Căci nu pot presupune că autorii „Memorandului” n'ar fi știut și n'ar ști, că ori-ce dietă, ori-ce corporațiune legislativă se poate compune în forma valabilă numai din acele elemente, care în înțelesul constituțiunii acelei țeri sunt Oaze autorii „Memorandului” nu mi fi știut și nu știu, că în înțelesul constituțiunii separate a Ardealului, care a fost în valoare până la 1848, numai trei națiuni au fost recunoscute de dreptul public al Ardealului, adevărata națiunea maghiară, secucască și săsească; poporul român din Ardeal, ca atare, n'a avut drepturi politice și prin urmare nici n'a fost îndreptățit să participe la decretarea uniunii în dieta din 48.

Ori se nu mi fi știut și se nu știu autorii „Memorandului”, că dieta care este compusă conform constituțiunii existente este îndreptățită ca în afacerile care privesc țeara reprezentată prin ea să aducă cu învoirea Domnitorului legi, și că prin urmare și dieta ardelenă din 1848 a fost îndreptățită ca să aducă legea despre uniune, fără-ca pentru valabilitatea acestei legi, să se receară participarea poporului român ardelen.

Sau nu știu, sau se nu fi știut autorii „Memorandului”, că nu există lege omenască, pe care factorii competenți legislativici o pot schimba ori-și-când cu drept și în chip valabil; și prin urmare și dieta ardelenă din 1848 a fost îndreptățită să sisteze autonomia de până atunci a Ardealului.

Nu, onorați domni, onorată curte cu jurați, nu pot avea o părere atât de nefavora-

FOIȚA „TRIBUNEI.”

Cu flori, cu ramuri verzi. . .

— Dedicăție martirilor de peste Carpați. —

Cu flori, cu ramuri verzi în mâni,
Și 'n piept cu dragoste ferbinte
Eșitu-li-au mii de Români,
Întreg poporul înainte —

Femei, bărbați cu păr albit,
Și juni ficiori și fete june:
Să vadă chipul lor slăvit
Și să le-aducă 'nchinăciune;

Cum numai lui Ius cel bun
În cale lumea îi eșise,
Cu ramuri, când era 'n ajun
Să se 'mplinească cele scrise. . .

Dar' pe când tot poporu 'n Ei
Adoară pe mântuitorii,
Pe cei mai buni păstori ai sei
Și pe 'naintea mergătorii;

Puternicii în ura lor,
Pe care n'o mai pot ascunde,

Să-și smulgă vreau dintre popor
Și 'n temniți negre să-și infunde.

De ce? Vre-o crim'au săvîrșit? . . .
O, da! o crimă neiertată:
Că prea mult neamul 'și-au iubit
Și limba, țeara 'ngenunchiată. . .

Deschideți-vă deci voi uși,
Celule strimte, 'ntunecate:
Să între-apostolii, — conduși
De sbiri cu fețele 'ncruntate.

Ei vor intra ne 'nfricoșai,
Tovărășii în închisoare
De dragoste a mii de frați,
A tot ce e român sub soare!

Ear' steagul (cât timp ei vor sta
Ținuți închiși ca și 'n morminte)
În mână alții 'l-or lua,
Purtându-l sus! și tot nainte!

Zadarnice-s ori-ce terori, —
Luptând pentru dreptatea sfântă:
Români nici de închisori
Nici de nimic nu se 'nspăimântă!

Ba temnițele-i fac mai tari
Pentru-a 'nfrunta — la timp — furtuna,

Și mai uniți, mai solidari
În cugete ca totdeauna.

Veniți, luați-i dintre-ai lor,
De lungă rude, prunci, soție:
Ca să-i închiideți cu zăvor
În fund de rece pușcărie! . . .

Așa păgânii torturau
Pe-apostolii creștinătății,
Demult — pe când ei predican
Cuvântul păcii și-al dreptății.

În temniță-i virau pe toți,
Și — gândul, vai! 'mi-se 'nfoară —
Îi restigniau, ca si pe hoți,
Pe cruci cu capu 'n jos, se moară. . .

Dar' unde sunt păgânii-acum
Cu 'mpărăția lor măreață,
Cu-a lor putere, fală, fum? . . .
S'au stins, ca 'n zori a nopții ceață!

Pe când al dragostei cuvânt,
Pe care-au vrut ca să-l sugrume:
Lățitu-s'a peste pământ,
Azi stăpânește-o 'ntreagă lume.

Ear' ei, martirii, cari au tras
Chinul atâtor crude suferinți:

Sunt adorați de tot creștinul
Prin temple, până azi, ca sfinți.

București, Maiu 1894.

P. Dulfu.

În onoarea lui Russu Șirianu.

Cluj, 23 Maiu n.

Harnicul deșteptător al poporului, eșit ieri din temnițele ungurești, e pretutintenea întimpinat de simpatia Românilor.

Aseară în „Hotel Biasini”, locașul biroului de presă, s'a dat un banchet în onoarea eliberatului luptător, la care au participat vre-o 50 persoane, tot numai tineri.

Banchetul a fost original, anume acomodat unui bărbat, care a făcut așa de strînsă legătura cu poporul, cu țărănimea noastră, redactând „Foia Poporului”.

Începutul cinei l'a făcut „mămă ligă cu lapte”. A urmat apoi o gigantică „topșă”, cele mai populare și mai populare mâncări românești. Vinul, se înțelege, n'a lipsit a dispune bine tinerile inimi românești.

Banchetul a decurs ca și altă-dată sub „înaltul presidiu” al domnului Dr. V. Branisce.

Cuvântul festiv l'a rostit dl Drd. Augustin Nicoară, la care a răspuns într'o avântată vorbire însuși dl Russu Șirianu, accentuând necesitatea luminării poporului și stringerii legăturii cu țărănimea, talpa țerii.

Dl Rudolf Eigl ne-a distras cu o admirabilă „Schwefel-Rede”, enarând despre perchișia „domiciliară” făcută în cușorul dînsului când i-au confiscat „Replica” și investigațiunea ce a urmat. Vorbirea aceasta într'o elegantă nemțescă, plină de umor de „Burschenschaft” — a plăcut foarte mult.

Au mai vorbit înflăcăratul Axente pentru soldații care poartă ranele luptei, al căror reprezentant e dl Russu Șirianu și dl Dan, neobositul nostru stenograf, care de altcum ca „cantor loci” ne-a delectat cu frumoase cântări, ba ni-a declamat și frumoasa poezie a lui Coșbuc: „Noi vrem pământ”, care fiecare Român ar trebui să o cunoască, căci e însuși glasul poporului român dela noi.

Cina, alternând vorbiri și cântări, a durat până la miez de noapte, când s'a încheiat cu un puternic „Deșteaptă-te Române”.

Nu pot retăce numele „contra mămăligarului” — nostru Ilarian Russu, căruia îi revine meritul arangerii așa de original a acelei mese festive.

bilă despre cunoștințele de drept constituțional și în general despre cunoștințele de drept public ale autorilor „Memorandului”, ca să pot presupune: că nu ar fi avut cunoștință despre principiile fundamentale ale dreptului public în general primite.

Și dacă cu toate acestea vedem, că atacurile lor îndreptate în contra legii despre uniune — așa zicând — lovesc totuși în aceste principii fundamentale din pas în pas, aceasta cu necesitate duc la convingerea, că autorii „Memorandului” desconsiderând cu intenție punctele de vedere legale și constituționale, și mai ales tinzând la scopuri de hegemonie și la validitatea astorfel de drepturi, care nu se pot afla decât în închipuirea lor, dar care în realitate poate nici-odată, ear' dela promulgarea uniunii cu atât mai virtuos nu au existat. Căci ce alta aș pute numi, decât închipuire, împregiurarea: că atunci, când autorii „Memorandului” vorbesc despre vătămarea drepturilor naționale și istorice ale Românilor din Ardeal, care s'a făcut prin uniune? pe când este lucru cunoscut și o dovedește chiar și vechia istorie și de drept a patriei, că Români în Ardeal n'au avut nici drepturi istorice nici drepturi naționale pe timpul când în 1848 s'a enunțat uniunea și de când Ardealul a ajuns sub supremația coroanei ungare.

La astfel de drepturi numai atunci s'ar pute provoca ei, dacă ar fi avut teritor național deosebit, reprezentanță națională deosebită, îndreptățire legislativă deosebită, și în general instituții naționale deosebite. Afară de acestea, nu se poate închipui drepturi naționale și în general viețată națională de drept, într-o țeară guvernată constituțional, cum a fost Ardealul dela început. Însă în istoria de drept a patriei nu se află nici o urmă despre aceea, că Români ar fi avut vreo dată în Ardeal astfel de drepturi. Din contră, din constituționea Ardealului până la 1848 și din toate legile lui de drept public apare lămurit, că poporul român din Ardeal a fost exclus direct dela exercitarea drepturilor politice.

Cetățenii de limbă română au fost provăzuți cu astfel de drepturi numai prin legislațiunea din 1848, și totuși autorii „Memorandului” au negat chiar îndreptățirea acelei legislațiunii, în ale cărei lucrări aparțin și drepturile politice cu care au fost provăzuți Români.

În ceea-ce privește dreptul istoric care, după-cum zice „Memorandul”, a fost vătămât în via din timpul ocupațiunii romane, n'am se reflectez decât pe scurt și anume: acel drept istoric, care, dacă chiar ar fi existat, demult a fost nimic de dreptul istoric milenar al națiunii maghiare.

On, domni, on, curte cu jurați! Ori și din ce cauză și pe ori-și-ce basă s'ar vătămă valabilitatea unei legi existente și puterea obligatoare a aceleia, fie chiar și pe calea agitațiunii, această vătămăre totdeauna și în orice-impregiurări, constituie un atentat în contra stăruinței ordinii de drept a statului, și pericolul care îl învolvă în sine un astfel de atentat, este cu atât mai mare, cu cât mai importantă este legea, a cărei valabilitate și putere obligatoare s'a atacat.

Însă atacul îndreptat contra valabilității și puterii obligatoare a legii despre uniune nu e pericolul pentru existența ordinii de drept a statului numai din motivul, fiindcă legea aceasta este una dintre cele mai însemnate legi fundamentale ale statului maghiar, ci e pericolul, în măsură potențată pericolos, din cauză: că punctul lui de mănecare îl formează o dogmă de drept public cu totul nouă, cu deservire falsă și periculoasă.

Autorii „Memorandului”, atunci când au negat îndreptățirea dietei ardeleni din 1848 de a crea o lege în chestiunea enunțării uniunii, și când și-au basat rugarea acestor pretenșiunea, că pentru a fi valabilă enunțarea acuma, s'ar fi pretins și conlucrarea și învoirea poporului român din Ardeal; mai departe atunci, când din lipsa acestei conlucrări își formulează dreptul de a pretinde desfacerea uniunii: au ridicat acea dogmă de drept public cu totul nouă și foarte falsă, că dacă oare-care naționalitate din patrie n'a posedat drepturi politice pe timpul creării unei legi oare-care, această împregiurare ar îndreptăți-o ca să considere acea lege de nevalabilă și să poată ataca puterea ei obligatoare.

Pe cât de falsă în teorie este această dogmă de drept public, pe atât de periculoasă ar fi aplicarea ei în praxă. Și aceasta nu numai pentru-că dreptul de atacare, în virtutea unei baze analoge închipuite, ar pretinde și participarea celorlalte rase de cetățeni, ci mai ales din cauză că, dacă s'ar primi o astfel de dogmă de drept public, s'ar face iluzorie și nesigură granița de îndreptățire a ori-cărei corporațiuni legislative, ba s'ar periclita existența tuturor legilor de fapt, și liber și pe nedrept s'ar pute ataca o lege din partea acelor cetățeni, care pe timpul aducerii cutărei legi încă n'au avut drept electoral legislativ.

Pe basa și în forma aceasta s'ar fi putut ataca și valabilitatea celorlalte legi, care s'au creat de dieta ardeleană din 1848, și anume valabilitatea legilor despre egala îndreptățire și despre încetarea serviciilor urbariale; căci doar' și aceste legi s'au adus fără de participarea Românilor ardeleni.

Lucrurile acestea sânt atât de lămurite, încât în general nu se poate presupune că autorii „Memorandului” s'au nu le fi cunoscut, și dacă totuși ei și-au îndreptat atacul în contra valabilității și puterii obligatoare a legii despre uniune, purcezend din acest principiu fals și pericolos, aceasta nu dovedește decât că n'au făcut alegere în mijlocul de atacare și că între acele mijloace au luat chiar și încercarea de a periclita valabilitatea și durabilitatea legilor și nimicirea ordinii de drept a statului.

Așa se vede însă, că chiar ei înșiși au presimțit cutezața și pericolul atacului lor, căci au aflat de lipsă ca să-și acopere în parte atacul cu autoritatea cea mai înaltă, citând acea parte a mesagiului de Tron din 15 Iunie 1863 al Maiestății Sale Domnitorului nostru, în care mesagiul, deși din alte motive, dar' totuși a fost trasă la îndoială valabilitatea legii despre uniune.

Nu mai cât autorii „Memorandului”, făcând aceasta, fără îndoială cu intenția de a mistifica, au oedut prin tăcere, că pe timpul când s'a dat numitul rescript, Maiestatea Sa Domnitorul nostru încă n'a fost pe deplin informat asupra valabilității legii despre uniune din 1848, și că mai târziu, adecă în 1865, când dieta maghiară s'a folosit de remediul apelativ „a rege male informato ad regem bene informatum”, ear' în urma aceasta chestiunea uniunii a ajuns earăși sub cumpănire prealaltă. Însuși Maiestatea Sa Domnitorul nostru a recunoscut înființarea și valabilitatea ei, ca fiind adusă și făcută pe lângă toate condițiunile legale. Dar' nu numai că a recunoscut-o, ci în virtutea articolului de lege 43 din 1848, care vorbește despre regularea uniunii, de fapt a și adus-o la valoare.

Da, on, curte cu jurați! Autorii „Memorandului” au scos argument din aceea ce se părea că sprijinește punctul lor de vedere în atacul îndreptat contra valabilității legii despre uniune.

În același timp însă ei au ignorat hotărrea mai nouă a Maiestății Sale, care hotărre nimicește de tot punctul lor de vedere.

Anterior „Memorandului” s'au vădit că au fost în contradicție chiar și cu vederile și cu ținuta poporului român din patrie în partea sa precumpănitoare, în ceea-ce privește valabilitatea legii despre uniune. Căci oare nu s'a arătat recunoașterea faptică a legii despre uniune în acel fapt netăgăduit, că concețenii români, care au vot de alegere, au luat de atâtea-ori parte la alegerile de deputați pentru dieta comună a patriei? Mai mult, până la 1881, adecă până la decretarea pasivității în conferența română, au luat parte în dieta comună a patriei, din Budapesta, chiar și deputați dietali de naționalitate română, care au fost aleși de concețenii români și care și-au ocupat acolo locurile.

Și dacă cu toate acestea acușajii, care le știau bine acestea; și cu toate-că legea despre uniune a intrat de fapt și e în viață de 25 ani, nu s'au înspăimântat de a ataca valabilitatea legii despre uniune și prin urmare puterea ei obligatoare: atunci față cu acest atentat cred că cu drept cuvânt pot pune întrebarea: ce scop și-a îndemnat pe acușajii și ceau urmărit ei prin stăruința lor contra constituției țerii? Nu voesc a porni dintr-o presupunere cu deservire condamnatoare, nu voesc a bănui pe acușajii de niște scopuri, care merg prea departe, cu atari scopuri, care ar întemeia chiar și învinovățirea cea mai grea.

Dacă însă ne gândim la urmările ce ar isorvi mai curând sau mai târziu din desființarea uniunii și din restituirii autonomiei în părțile ardeleni, totuși dacă vom judeca ori-și-cât de moderat faptul învinovățit, atunci ni-se pare destul de motivată presupunerea, că acușajii prin atacarea valabilității legii de uniune și a puterii ei obligatoare au avut în vedere legătura faptică dintre singuratecele părți alcătuitoare ale statului național maghiar și prin urmare slăbirea acestuia, ear' îndeosebi aici în Ardeal au avut de scop a răsturna hegemonia de rasă națională maghiară. De sine se înțelege, cu același scop totodată: ca în locul hegemoniei naționale maghiare să între hegemonia națională română, întemeiată pe majoritatea numerică a Românilor cu restringerea supremației de avere și cultură maghiară și germană: cu ajutorul elementului român, cu mult mai înșopit în privința culturii, care e în urma acesteia cu mult mai ușor de condus.

Dar' ori cu ce scop s'ar fi atacat legea de uniune în valabilitatea și puterea ei îndatoritoare și ori-cât de anticonstituțională ar fi stăruința această, până când acest atac, acea-

stă stăruință nu a degenerat în agitațiune și până când aceasta a rămas între bariere dreptului de petiționare, ce-i compete fiecărui cetățean, acușajii până atunci nici nu au fost de a se trage la răspundere de drept penal.

Acușajii însă n'au rămas între barierele dreptului de petiționare, ci mai mulți dintre dinșii, care au luat parte în ședința comitetului executiv al așa numitului partid național român, din 25—26 Martie 1892, ca membri ai acelui comit executiv au stabilit acolo textul „Memorandului”, au hotărțit tipărirea aceluia în limba maghiară, germană, română, precum și franceză și italiană și răspândirea „Memorandului” și au și îndeplinit hotărrea aceasta adusă.

Între acestia număr anumit pe următorii: George Pop de Băsești, Dr. Vasile Lucaciu, Dumitru Comșa, Dr. Daniil Popoviciu Barciaru, Septimiu Albini, Nicolae Cristea, Iuliu Coroian, Dr. Teodor Mihali, Aurel Suciu, Mihail Veliciu, Rubin Patifa și Gerasim Domide.

Alții dintre acușajii earăși au răspândit „Memorandul” prin împărțirea faptică sau trimiteria aceluia.

Între acesti acușajii numesc pe următorii: Patriciu Barbu, Nicolau Roman, Ioan Muntean, Dionisie Roman, Ioan Duma și Basiliu Rațiu, care sânt fapticii răspânditori ai „Memorandului” prin împărțirea faptică a aceluia; ear' Dr. Ioan Rațiu este vinovat ca unul care a produs agitațiune și a devenit părtaș la criminalitatea prin aceea, că a făcut dispozițiuni cu privire la răspândirea și trimiterea „Memorandului” prin Eugen Brote, înduplecându-l totodată la acesti pași.

Activitatea, procedura acușajilor a luat prin aceasta caracterul de agitațiune, căci în înțelesul §-lui 173 al codului penal, cine agitează e de a se pedepsi la o închisoare de stat până la 5 ani, dacă atacă puterea obligatoare a legii, în modul hotărțit de §-ul 171 al legii penale, îndeosebi e de a se pedepsi acela, care atacă legea prin răspândirea unor tipărituri agitatorice. Și fiindcă Memorandul tipărit, precum am dovedit deja, cuprinde în sine atacarea puterii obligatoare a legii de uniune din 1848, art. de lege I. și deoare-ce acușajii l-au răspândit în modul amintit: prin aceasta au comis delictul de agitațiune, statorit în §-ul 173 al codului penal, pentru care sânt învinovății.

Da, on, domni! domnilor jurați! pentru răspândirea Memorandului și a delictului comis trași în judecată și nu pentru încercarea de petiționare cătră Maiestatea Sa. Accentuez aceasta mai virtuos din acel motiv, căci în ziaristica română de repețe-ori s'a ivit acea tendență: de a face lumea să creadă, că tragerea în judecată a membrilor din comitetul executiv al așa numitului partid național român a urmat nu pentru vreo-o faptă contrară legii, ci a urmat singur, pentru-că au încercat înaintarea Memorandului la Maiestatea Sa, va se zică pentru faptul de petiționare.

Repet, on, domni! domnilor juzi de curte, că nu s'a încercat acușă contra nimăruia nici pentru compunerea, nici pentru încercarea de așternere a Memorandului la locul mai înalt, ci acușă s'a ridicat numai și numai pentru agitațiunea produsă prin răspândirea Memorandului.

Da, da, pentru această agitațiune, căci prin aceasta au voit acușajii să clătine încrederea și credința față cu legalitatea, ce există între părțile alcătuitoare singurateice ale statului; prin producerea acestei agitațiuni s'au străduit acușajii a clătina onorul și supunerea față cu o lege fundamentală de stat de cea mai mare importanță și pentru-că pe această cale au încercat acușajii astfel de aspirațiuni, astfel de tendențe, a căror îndeplinire se isbește de interesele de viață ale ideii de stat național maghiar.

Interese judiciare și interese mai înalte de stat național maghiar deopotrivă recer ca niște fapte cu scopuri atât de primejdioase să-și afle răsplata lor vrednică!

Pentru aceasta vă rog, on. dni., onorată curte cu jurați! roștiți asupra acușajilor cuvântul de: „Vinovați”!

Rechizitoriul se termină la 10 ore 40 m. Președintele suspendă ședința.

La 11 și 20 m. se redeschide ședința. Președintele provoacă pe talmaciu să traducă rechizitoriul. Urmează o traducere dintre cele mai infecte, care nu reda nici textul, dar nici înțelesul rechizitoriului.

După terminarea traducerii declară președintele că se va trece la vorbirile de apărare. Mai înainte însă își ține de datorință să atragă atențiunea acușajilor ca să nu se abată în decursul apărării dela temă, să vorbească numai la pasagele învinovățite și să nu se extindă asupra conținutului întregului Memorand, căruia numai din acel motiv și-a dat cetire în întregul seu, ca jurații să-și formeze o idee despre punctul de vedere al acușajilor, care în pasagele învinovățite nu vād nici un

fapt punibil. Declară mai departe că voește să dea curs liber apărării și roagă încă odată pe acușajii să nu se abată dela obiect, căci la cas contrar, ar fi necesitat să-i întrerupă. Primul cuvânt îl acordă dlui Dr. I o a n Rațiu.

Dr. Rațiu se ridică și, liniștit, cu ton demn și puternic, cetește în numele seu și al soților sei acușajii, următoarea declarațiune:

Declarațiunea comitetului (făcută de Dr. Ioan Rațiu.)

Membrii comitetului partidului național român din Transilvania și Ungaria, care stau pe banca acușajilor înaintea curții cu jurați din Cluj, declară după cetirea textului român al „Memorandului” învinovățit, că:

1. *Susținend întru toate hotărârile luate de adunările generale ale partidului național, ținute în Sibiu la anii 1881, 1884, 1887, 1890, 1892 și 1893, primesc responsabilitatea pentru acele hotărâri identificându-se cu ele.*

2. *Ce atinge specialmente chestiunea „Memorandului”, noi am stat dintru început și astăzi pe baza concluziunilor conferențelor naționale, care în mod precis și-au adus deciziunile sale în această privință, și anume în 1892 s'a hotărât expres, ca „Memorandul” deja stabilit se să aștearnă la înaltul Tron, fără amănare, ceea-ce s'a și efectuat.*

3. *Reprezentanții alegătorilor români din Transilvania și Ungaria întruniți în conferența națională, în Sibiu, la 23—24 Iulie 1893, au votat următoarea rezoluțiune: „că conferența generală identificându-se în toate cu comitetul seu central, declară de al seu „Memorandul” deus în Iunie 1892 în cancelaria Maiestății Sale, încuviințează pașii și procedura așternerii lui și aproba cu viud satisfacție și pe deplin activitatea acestui comitet”.*

4. *Deoarece conferențele generale naționale amintite au decis și publicarea și răspândirea „Memorandului” pentru informarea opinii publice din țeară și străinătate, dar publicarea și răspândirea s'au făcut înainte de termenul contemplat de comitetul național, ca mandatarii ai conferențelor generale naționale nu putem decât să aprobăm publicarea și răspândirea lui și prin urmare, primim responsabilitate solidară și în privința aceasta.*

5. *Cetindu se întreg cuprinsul Memorandului, împreună cu pasagele învinovățite în toată întregimea lor, constatăm următoarele:*

a) *că în cursul instrucțiunii procesului nu s'a comunicat acușajilor contextul „Memorandului” învinovățit nici pasagele învinovățite din el;*

b) *că nici în cursul actualei pertractări finale nu s'au citit în integritatea lor pasagele învinovățite, ci numai unele frase trunchiate;*

c) *că actul de acușă și prin urmare pasagele învinovățite n'au fost cetite în românește, deși acușajii am fost siliți a constata aici în fața tribunalului, că între traducerea oficială și între textul românesc învinovățit sânt diferențe esențiale;*

d) *că prin urmare până la sfârșitul interogatorului n'am avut posibilitatea de a constata identitatea textului învinovățit cu textul original al „Memorandului”.*

Acum însă în intervalul dela sfârșitul interogatorului și până în momentul de față am ajuns în situațiunea de a pute constata identitatea textului român învinovățit cu textul original, pe care noi l'am deus în cabinetul Maiestății Sale, și așa fiind, declarăm că primim responsabilitate solidară pentru tot cuprinsul „Memorandului” învinovățit.

Cluj, 23 Maiu 1894.

Dr. Ioan Rațiu, George Pop de Băsești, Patriciu Barbu, Dr. Vasile Lucaciu, Rubin Patifa, M. Veliciu, Iuliu Coroian, Dr. T. Mihali, S. Albini, Ger Domide, Dem. Comșa, Bas. Rațiu, Nicolau Cristea, Aurel Suciu.

După terminarea declarațiunii Drului Rațiu, auditorul român isbucnește în puternice strigăte de „Să trăiască”. Președintele sună îndelungat clopoțelul și provoacă pe comisarul de poliție ca să susțină ordinea și să îndepărteze pe tumultuanți. Făcându-se liniște, toți acușajii ridicându-se în picioare declară că se alătură la declarațiunea dlui Dr. Rațiu.

Președintele provoacă pe procuror să-și facă observările la declarațiunea domnului Dr. Rațiu.

Procurorul: Neg că în decursul pertractării s'ar fi întemplat vre-o restricțiune a libertății apărării acușajilor. Apărătorii printr-o purtare turbulentă și necuvincioasă, au căutat să zădărnicească mersul pertractării și depărtarea lor n'a împedecat cât de puțin deplina libertate de apărare a acușajilor. Acușajii, precum s'a putut vedea din decursul de până acum al pertractării, sânt pe deplin capabili de a se apăra, precum s'au și folosit neimpedecați de acest drept până acum, încât nici nu s'a simțit lipsa altor apărători. Mai departe trebuie să protestez contra acelei aserțiuni a dlui Dr. Rațiu, că aici ar sta pe banca acușajilor reprezentanții și cauza unui popor, susțin și repet că acușă o susțin numai față cu oameni privați. Neg mai departe, ea aici ar fi vorba despre lupta de rasă între două popoare, unde jurații de o rasă judecă asupra acușajilor de altă rasă. Este adevărat, că jurații sânt din întemplare Maghiari, constat însă că între cetățenii Clujului cualificați de a fi jurați sânt și Români, și dacă acum șed numai Maghiari pe băncile juraților, este o curată întemplare. Trebuie să protestez contra însinuării că jurații ar judeca în cauza proprie și pretind atâtea stimă și considerațiune față cu cetățenii liberi și independenți, care aici conform conștiinței lor imparțiale au să dea verdict de vinovat sau nevinovat. Obiectul procesului nu este lupta de rasă, ci este delictul comis contra unor legi fundamentale ale statului. Mă provoc la „Memorand”, care nu atacă pe Maghiari, ci atacă valabilitatea și puterea obligatoare a unei legi fundamentale, adusă în dieta țerii conform constituțiunii și legilor atunci valabile.

Este adevărat, că în „Memorand” se amintește și antagonismul dintre Maghiari și Români, dar' în expunerea acestuia nu s'au folosit expresiuni agitatoare, prin urmare nici n'au putut forma baza acușei.

Constat deci încă odată, că „Memorandul” nu atacă și nu acușă pe Maghiari, ci acușă o instituțiune trecută prin toate formele legale și recunoscută de toți factorii competenți. Ceea-ce privește gravaminele și pretinsele neîndreptățiri ale elementului român, observ că remediul nu este permis să se caute pe cale ilegală și neconstituțională, cum s'a făcut și cu ducerea „Memorandului” la Tron, evitându-se factorii constituționali ai țerii, ci constat, că dacă Români voesc să saneze pretinsele stări anormale, trebuie să se adreseze cătră factorii constituționali ai Ungariei, cătră ministerul responsabil și cătră parlament, care au datorința să satisfacă tuturor cererilor și postulatelor juste ale locuitorilor.

Acolo este parlamentul, unde puteți căuta remediul. Întreb de ce nu vă folosiți de dreptul constituțional, care îl aveți și căutați pe căi nefirești să ne prezentați drept opresori. Vorbiți despre prigonire politică. Nu pot primi această enunțațiune, căci acolo unde este vorba de fapte punibile, de fapte care vin în colisiune cu dispozițiunile pozitive ale legii penale, acolo nu poate fi vorba de prigonire politică.

Conțați la judecata străinătății. Adevărat, că nu se poate trece cu vederea judecata acestui for, dar' privim cu liniște și la aceasta, fiindcă știm din ce isvoare își câștigă informațiunile. Străinătatea, când va judeca ne preocupată, va trebui să recunoască, că nu numai sanarea pretinzelor gravamine, dar' nici sanarea adevăratelor gravamine nu se poate căuta pe cale nelegală și neconstituțională. De altfel străinătatea nu consistă numai din cele vreo câteva organe de publicitate plătite, care răspândesc știri și rapoarte neadeverate și tendențioase despre stările interne ale țerii noastre. Declar motivarea abstării dela apărare de nemotivată.

Președintele provoacă încă odată pe acușajii ca în interesul lor bine înțeles să nu abstea dela liberul lor drept de apărare.

Acușajii declară, că fiindu-le imposibil făcută apărarea, nu se pot folosi de acest drept iluzoric.

Președintele întreabă pe procuror, că ce propunere face privitor la dl Sept. Albini, care nu e present la pertractare.

Procurorul cere să se constate prin medicul tribunalului starea sănătății dlui Albini, și în cas că dl Albini nici mâne nu poate asista la pertractare, propune să se amine față cu acest acusat pertractarea până la însănătoșare.

Se suspendă ședința și la 1 oră și 15 minute se redeschide.

Președintele anunță că dl Kerekes, medicul tribunalului, a cercetat pe dl Albini și constată că nu va pute veni nici mâne.

Președintele anunță decisiul, că la cas că nici mâne nu se va presenta dl Albini la pertractare, să se amine pertractarea pe mai târziu iar' pentru astăzi declară pertractarea de închisă.

Mâne la 8 ore. (Va urma.)

Domiciliare la Braşov.

„Gazeta Transilvaniei“

şi în oraşul nostru periliare. Autorităţile maghiare se de liniştea ce a domnit în cetăţeni din acest oraş şi au ţinut să se facă şi ele arangiarea unei vânătoare de

de prânz o comisiune, dl procuror de stat din localitate, un scriitor şi doi deputaţi locuinţele mai multor locuitori după nişte apeluri, pândit printre locuitorii din

comisiune se prezentă mai acţia noastră, unde venit însoţit de doi „experţi“, luţi dintre culeşii „Götz“ Poliştii rămaseră la pază, ca nu cumva să fugim din faţa onoratei comisiuni, ear' membrii comisiunii, însoţiţi de cei doi „experţi“, urcară scările, dar' nu intrară în biroul redacţiunii, ci trecură de-a dreptul în tipografia „Gazetei“.

Aci sondară pe factorul tipografiei, ca în numele legii să le permită a cerceta, dacă nu cumva apelurile s'au tipărit în tipografia noastră. Cercetară şi examinară cu de-amăruntul caracterul diferitelor soiuri de litere, dar' nu putură constata nimic. Comisiunea eşi dela noi fără nici un rezultat.

Dela noi perchişiunile domiciliare se continuară la dl adv. Dr. Dumitru Pop, la dnii profesori Vlaicu, Goldiş, Dan şi Roşca, cum şi la dl profesor Oniţiu, la care însă, neafându-l acasă nu s'a putut face de-ocamdată perchişiia.

Pe cât sântem informaţi, la nici unul dintre domni amintiţi nu s'a aflat nimic compromiţător. Dl adv. Dr. Pop însă, din propriul seu îndemn, prezentă comisiunii mai multe exemplare dintr'un apel tipărit, în care în termeni absolut inofensivi se îndeamnă Români să meargă în număr cât mai mare la Cluj, pentru a-şi manifesta aderenţa faţă cu cauza reprezentată de comitetul acusat. La întrebarea, că de unde are aceste apeluri, dl Dr. Pop răspunde, că le-a primit prin postă dela adresă anonimă şi că bueros le-ar fi răspândit în popor, dar' din cauză, că se întârziase nu le-a putut răspândi. Comisiunea confiscă apelurile şi eşi. Pretutindeni, unde s'au făcut perchişiunile, s'au luat şi procese verbale.

Auzim, că şi în alte comune ale comitatului nostru perchişiunile domiciliare şi interogatoriile sânt la ordinea zilei. În Zerneşti au fost luaţi ieri la interogator nu numai aproape toţi cărturarii români, ci şi unele doamne şi domnişoare, ca de exemplu doamna Meţianu, soţia dlui Dr. Iancu Meţianu, apoi d-soara Valentina Penciu, d-soara Maria Garoiu. În Vlădeni 'i-s'a făcut perchişiile dlui paroh Zorca, în Țintari dlui paroh Gavrilăscu etc.

Nu ne mai putem bucura de linişte nici în locuinţele noastre.

Adrese de aderenţă.
Hunedoara, 10 Maiu n.
În aceste momente de grea probă şi epocale toată suflarea românească, popor şi inteligenţă una este cu voi.

Românii hunedoreni.
Hunedoara, 10 Maiu n.
Cu mâinile împletite spre rugăciune şi ridicate spre cer, implorăm ajutorul lui Dumnezeu pentru învingerea cauzei drepte a neamului românesc.
Hunedoarele române.

Şimand, 9 Maiu 1894.
Martiri prea iubiţi ai neamului nostru, întăriţi-vă inimile, căci toată suflarea românească cu voi este; rugăciunile ferbinţi pentru voi şi pentru cauza noastră se înalţă la Atotputernicul.

D-zeu ajute dreptăţii, ear' cauza noastră este dreaptă,
Victoria Grozda.

Arad, 11 Maiu n.
Şi acum, când staţi ca acuşaţi înaintea juriului, reprezentaţi ca totdeauna poporul român, dacă rog deci pe Atotputernicul să vă conducă prin zilele aceste grele la isbândă deplină, doresc totodată victoria naţiunii româneşti.
D. Demian.

Dr. Raţiu
Cluj.
(Banca acusaţilor.)
Inimile noastre sânt cu voi. Dumnezeu ajute dreptăţii şi cauzei sfinte.
Morariu, Turicu, Todoreanu, Popovici, Bribac, Toutan, Catana.

Bucium-Işbita, 7 Maiu 1894.
Şovinismul turbat al unei clice format în patria noastră iubită contra naţiunii române v'a trîit pe voi, iubiţi reprezentanţi ai poporului român, la bariera legii ca pe nişte făcători de rele spre ruşinea secolului în care trăim. Luptaţi cu bărbăţia care vi-o cunoaştem, căci cauza sfântă este a întreg poporului român.
Dumnezeu cu voi, apărători ai dreptăţii.
Românii din Bucium-Işbita.

Gaiul-mic, 10 Maiu 1894.
Spectabilele dle president!
Comuna Gaiul-mic din comitatul Timiş aderează la cele cuprinse în Memorand. Trăească Maiestatea Sa Monarchul! trăească libertatea! trăească naţiunea română! trăească conducătorii ei!
Românii găeui.

Socodor, 12 Maiu n.
Domnului Dr. Ioan Raţiu, preşedintele comitetului naţional
Cluj.
Ca luptători pentru drepturile scumpei noastre naţiuni, în numele alor 200 Români din Socodor, în procesul monstru vă dorim triumfare.
Gavrilă Lazar.

Cluj.
Spuneţi juriului, procurorului şi prin el guvernului, că poporul român se identifică cu Memorandul şi cu întreaga ţinută comitetului naţional.

Poporul român din comuna Tolvaia:
Ilie Cioreiu, George Ploaie, Mateiu Ilcău, Moise Stoin, George Popii, Andrei Petrovici, George Stoin, Ilie Martin, Lucreţia Cioreiu, Partenie Gădean, Ioan Bercean, Ilie Jivan, Moise Viţan, George Rain, Marta Viţan, Ioan Gataianţu, Vasa Perici, Ilie Viţan, George Meciu, Ilie Pêrvu, Nicolae Rain, Stefan Meilă, Ilie Iochin, Eva Gătaianţu, Maxim Viţan, Pavel Rămneanţu, Stefan Pêrvu, Stefan Popii, Tima Petrovici, Nicolae Jivoiu, George Ţeran, George Caragea, Iovan Petrovici, George Martip, Ioan Gataianţu, Moise Petrovici, Cristofor Viţan, Maria Petcuţ, Stefan Muia, Moise Jivoiu.

Studentii germâni naţionali din Viena au expedit la adresa dlui Dr. Isac pentru acuşaţii nostri la Cluj o depeşe de următorul cuprins:
Felsenfestes Vertrauen in Ihre gerechte u. heilige nationale Sache!
Lasst sie brausen, lasst sie branden die rot-weiss-grüne Flut.
Römer! Ihr werdet landen unbeirrt von Asiaten-Wut.
Es grüssen Sie deutschnationale Wiener Studenten.

Lăpuşul-unguresc, 9 Maiu n.
Membrii comitetului partidului naţional în Cluj.
Luptaţi cu bărbăţie pentru drepturile poporului român, pentru care sântei trasi în judecată, noi toţi vă urmăim.
Românii lăpuşeni.

Blaj, 10 Maiu n.
Onoratului comitet al partidului naţional român pe banca acusaţilor în Cluj.
Astăzi — când eu, un cetăţean pacinic, sânt ameninţat de către un gendarm maghiar în mijlocul drumului — strig un puternic:
Să trăească conducătorii nostri!
Murim mai bine 'n luptă....
I. Br. Hodoşiu,
dir. cassei de economii „Patria“.

Orăştie, 10 Maiu n.
Femeia română simte cu voi! Strămoşii nostri au luptat pentru libertate, voi li-aţi urmat. Dumnezeu să vă ajute, ca să eşiţi învingători din această luptă, în care contrarii nostri vă persecută în continuu. Astăzi cu lacrimi de durere ne însoţim şi noi la suferinţele voastre.
Femeile române din Orăştie.

Orăştie, 10 Maiu n.
Dorim isbândă martirilor nostri.
D-zeu să ajute! Dreptatea să învingă!
Fetele române din Orăştie:
Emilia Popoviciu, Maria Popoviciu, Elena de Orbonaş, Sidonia Moldovan, Roma Lucaciu, Gizela Romoşan, Olga Romoşan, Iohana Romoşan, Maria Baciu, Lucreţia Eliu, Lucreţia Belei, Alma Moldovan, Veturia Bontescu.

Arad, 7 Maiu n.
Părtaşi sântem cu voi întru toate! Suferinţele voastre sânt şi ale noastre! precum a întregii naţiuni române!
Ioan Puşcaşiu, Vasilie Anca, George Sălăgian, Augustin Pop.

Făgăraş, 7 Maiu n.
Memorandul este crezul suferinţelor poporului român, cu voi învinge sau se osândează întreaga noastră naţiune, ca ai cărei mandatarii cu zel şi abnegaţiune vă jertfiţi.
Înainte cu curagiu, căci în lupta sfântă pentru drept şi libertate alătura cu voi vom fi neclintite.
Dumnezeu să ajute dreptăţii.
Femeile române din Teara-Făgăraşului.

Bozovicu, 8 Maiu n.
Salutăm comitetul partidului naţional în aceste zile grele pentru apărarea drepturilor noastre. Dumnezeu vă deee tărie să puteţi lupta. Dreptatea să învingă!
Blidariu, Nicolae Brinzeiu, Dimitrie Bogoeviciu, Ioan Brinzeiu, Ioan Stanoiloviciu, Maria Stanoiloviciu, Maria Brinzeiu, Daniil Radioeviciu, Ioan Goanţa, Vasile Popoviciu, Iacob Sêrbu, Petru Pişlea, Teofil Osietchi, Vichentie Bojor, Zacharie Eva, Ioan Jurchescu, Ioan Atim, Ioan Jovanoviciu, Iosif Ţercalea, Gnorge Iovanoviciu, Alexandru Brancoviciu.

Biserica-Albă, 7 Maiu n.
Însoşiţi de încrederea întregului popor ce geme şi de simpatia lumii culte, a cărei privire spre voi e aţintită, acum ca nici-odată păşiţi cu mândrie pe eşafodul din Cluj, căci din temniţele întunecoase va să resară libertatea.
Constantin Paleu, Andrei Boborony, Constantin Novacescu, Iosif Roman, Dr. Ioan Nedelcu, Mladen Mioc, D. Balanescu, Dr. Aureliu Novac, Ioan Groşan, Ioan Eremiciu, Andrei Pateşan, Simion Raşovan, Ignatiu Popoviciu, Mihail Nediciu, Iovan Lăpădat, Dimitrie Miţa, Stefan Mioc, Aron Halmagi, Pavel Lazarovici, Mihail Gruia, George Lăpădat, Pavel Lăpădat, Constantin Mărişescu, A. Dimitrie, Sofroniu Nedici, V. Bercean, Zamfir Roşescu, Dr. Stefan Morariu.

Valea-Brad, 24 Aprilie v.
Urăm isbândă celor de pe banca acusaţilor. Causa voastră este sfântă a noastră.
Iosif Miclea, Nicolae Tudor, Teodor Oprea, Ioan Crisciu, Ioan Dineş, Gligor Bulza, Irimie Filipaş, Mihail Crisciu, al lui Dumitru, Nicolae Crisciu, Toma Dineş, Hueţiu Sîmedrea, Petru Brătilă, George Crisciu, Nicolae Dineş, Nicolae Dineş, Teodor Raţiu, Tănase Becşa, Nicolae Faur, Nicolae Ionuţ, Mihail Faur, Andrei Mates, Nicolae Toma, Avram Mates, George Dineş, Petru Mates.

Livezeni, 10 Maiu n.
Dorim comitetului nostru naţional, aflător acum pe banca acusaţilor în Cluj, reuşită favorabilă.
Dumnezeu să ajute dreptăţii!
Avram Stanca, Basiliu Socol, Simion Suci, Ioan Boţa, Constantin Dima.

Biserica-Albă, 7 Maiu n.
Păşiţi cu fală naţională înaintea duşmanilor nostri politici, căci noi conform devisei mlădiştelor şi surorilor sibiene sântem gata a jertfi totul pentru naţiune: soţi, fii şi fiice, — fraţi şi sorioare şi pe noi înşine, — căci ce e oare traiul dacă e rob? Sărbătoare în care nime n'a zîmbit!
Tesalia M. Roşu, Eugenia M. Roşu, Aurora Liuba, Ludmila Novac, Cristina Paleu, Maria Paleu, Silvia Paleu, Iora Roman, Iustina Eremici, Iulci Nădăşan Eremici, Maria Nădăşan Eremici, Iuliana Popovici, Rosalia Raşovan, Ana Miocu, Ana Lăpădat, Rosa Nedici, Helena Bercean, Maria Novăcescu, Eufemia Neda, Ecaterina Nedici, Maria Halmagi, Iuliana Lăpădat, Maria Mărişescu, Iuliana Dimitrie, Livia Nedelcovici.

Curtici, 7 Maiu n.
Românilor antelnptători supuşi spre osândă!
Precum se stînge fumul, să se stîngă, precum se topeşte ceara de faţa focului, aşa să peară păcătoşii dela faţa lui Dumnezeu şi dreptţii să se veselească! — Devisa, cu îndrăzneala şi virtutea străbunilor romani, ne fie tuturor: „Înainte“!!! — şi focul aprins al inimii românismului, va arde şi nimici puterea arbitrară a vrăşmaşilor nostri tirani.
Grigore Mladin, *Teodor Pinteu.*

Caracal (România), 7 Maiu n.
Profesorii gimnasiului din Caracal, cuprinşi de o legitimă indignare, protestează din toate puterile contra actului de aculare în procesul Memorandului. Se declară solidari în totul cu voi, martirii neamului românesc. Curagiu şi înaintea cu D-zeu!
Aurel A. Suci, G. Protopopescu, I. El. Beculescu, Oprea Stănescu, Al. Vasiliu, M. Şainean, P. Criveţ, A. Constantinescu, I. Pomponiu.

Sârvađ, 6 Maiu n.
„Memorandul“ este fătul tuturor Românilor dincoace de Carpaţi. Prin urmare procesul Memorandului este procesul întentat naţiunii noastre. Curagiu, tărie şi învingere. Cu noi este Dzeu, ear' noi cu voi.
Preoţimea din tractul Sârvađului.
Somcuta-mare, 7 Maiu 1894.
Dumnezeu să ajute dreptăţi în cauza ce luptaţi, apărând drepturile naţionale.
Nicolau Nilvan, Elia Pop, Teodor Blaga, Petru Longin, Ioan Avram, Dr. Victor Marc, Mihaie Oros, Basiliu Butean, Nicolau Butean, Ioan Micul sen., Teodor Pop, Ioan Micul, Vasiliu Butean, Leona Medan, Maria Mihasca, Roza Dragoş, Eleonora Budu, Clara Micul, Emilia Budu, Maria Lenghel, Terezia Butean, Iuli Blaga, Terezia Meciu, Hermina Butean.

Almaş, 7 Maiu n.
Românii de pe albia Crişului-alb, salută cu devotament comitetul naţional; *mori-turi-vos-salutant: Ave, Laurea Vobis. Du vobiscum nostraque sacra causa!*
Cornel Lazar, George Creţ, Ioan Ilica, Nicolae Boşcaiu, Petru Popa, Ioan Bucatoş.

Cu fală şi mândrie privim şi admirăm bărbăţia şi abnegaţiunea cu care purtaţi falnic stindardul cauzei sfinte.
Suferinţele ce le înduraţi pentru milioanele unui popor setos de dreptate vor fi isvorul adevăratei libertăţi, şi numele vostru strins legat de aceasta va fi adorat şi preamărit din generaţiune în generaţiune.
Dumnezeu e cu dreptatea şi dreptatea pe partea voastră este.

În calea suferinţelor vă însoţeşte stima, dragostea şi iubirea noastră nemărginită.
Damele române din Abrud:
Ana Filip, Elvira Pop, Maria David, Sabina David, Iosefa Ciura, Eugenia V. Ciura, Eugenia Bariţiu, Mariţi David, Eugenia Macaveiu, Zoriţa David, Iulia Giurcheşcu, Elena Giurcheşcu, Elena Bariţiu, Margareta Balta, Elena Groff, Maria Tobias, Florentina Terno-vean, Rosalia Popp, Iuliana Vosii, Minodora Ţulescu, Aurelia Muntean, Maria Bolota, Ana Lobontin, Cornelia Adamovici, Lucreţia Adamovici, Elena Lazar, Ida H. Zaur, Sofia Buceşan.

Episcopii români şi ministrul-preşedinte Wekerle.
Ziarul „Hazánk“ sub titlul acesta scrie, că ministrul-preşedinte a invitat în palatul seu la o conferenţă pe toţi episcopii români din ţeară, ca să se consulte asupra mişcării Românilor. După „Hazánk“ la conferenţă s'au prezentat Excelenţa Sa Miron Romanul şi Ilustrităţile Lor Victor Mihali, Ion Meţianu, Nicolae Popea şi Ioan Szabo, episcopi. La întrebarea lui Wekerle, că ce este cauza neîndestulării Românilor, episcopii ar fi răspuns, că în prima linie asprimea legilor de învăţământ public. Ministrul ar fi promis îmbunătăţirea lucrurilor. „Hazánk“ zice, că se svoneşte din mai multe părţi, că episcopii ar fi fost chemaţi, pentru-ca să le ofere concesiuni politice-naţionale în schimb pentru absenţa lor dela votarea la proiectul căsătoriei civile.

Concesiunile ar fi fost următoarele: Guvernul în comitatul Făgăraşului va denumi un reprezentant român (Pe Nicolae Şerban? — Redacţiunea!), metropolit al Blajului va fi numit Victor Mihali, ear' episcop în Lugos un preot din membrii comitetului naţional. Va concede ca în Arad şi Caransebeş să se ridice gimnasia româneşti.

Că ce prostii conţin ştirile acestea arată următoarele cuvinte ale lui „Hazánk“: „Concesiunile guvernului nu au putut veni la rînd, căci Wekerle nu ar fi cutezat să ceară dela episcopii români — după ţinuta lor hotărîtă — ca acestia să absenteze dela votare. Ear' ceea-ce priveşte demumirea episcopului Mihali de metropolit e imposibilă, deoarece-ce la conferenţa aceasta episcopul Mihali în cestiunea românească aşa de aspru s'a exprimat, încât guvernului 'i-a trecut pofta de a-l denumi.“

CORESPONDENŢA „TRIBUNEI“
Haşfalău, 22 Maiu n.
Sâmbută noaptea spre Duminecă, în 19 spre 20, pe la orele 11 din noapte s'a prezentat în comuna noastră o ceată de husari, cam vr'o 20 la număr. Cutrierând stradele comunei, cu săbiile scoase, luptând cu aerul ce le sta în cale, şi aflând pe locuitorii în cea

mai mare linişte şi neafând nimic bătător la ochi, nici chiar la casa preotului, ceea-ce ei nu puteau să creadă, au părăsit comuna.
N'a fost destul cu atât, ci pe la o oră după miezul nopţii 4 gendarmi împreună cu primarul ungar, au vizitat pe Ioan Tesculă, membru în comitetul bisericii Sculăndu-l din somn, l-au scos afară din casă şi l-au întreat ameninţându-l, că ce conţinea lista (după-cum o numiau gendarmii), adecă adresa de aderenţă, pe care a scris-o, unde a trimis-o şi prin cine şi ce adunare s'a ţinut la cantonul. La care a răspuns, că adresa de aderenţă conţinea cuvinte, prin care se arată că ceea-ce a făcut comitetul partidului naţional le privim de ale noastre şi că s'a trimis la Cluj prin dl Nicolau Doctor, preot, la cantonul nu ştie să fi fost vr'o adunare.
Lăsându-l pe acesta, s'au dus la Teodor Todoran, pe care asemenea l-au întreat tot aceeaşi. Neputînd da însă răspuns mulţumitor, a fost palmuit şi înjurat într'un mod, cum numai sêlbătăcia gendarmilor din statul liberal al Ungariei o ştiu practica.
Interogatorul cu preotul, cu epitropul, subprimarul şi cu mine s'au luat în casa primarului, întrebându-ne pe noi ca şi pe ceilalţi doi şi cine au făcut adresa de aderenţă.
Pe preotul Nicolau Doctor, sergentul gendarmeriei a aflat de bine ca sê-l citeze la casa primarului, tocmai pe când se pregătia ca să meargă la sfânta biserica, astfel că poporul adunat înaintea bisericii a trebuit să aştepte 1 oră până-ce a venit.
De sigur, că ar fi luat interogator şi cu mai mulţi, dacă nu ar fi luat asupra-şi toată răspunderea dl preot.
Ce înţeles a avut această controlă, aici în marginea Sécunimii, din partea gendarmeriei şi apariţia husarilor la noi în comună, nu ştim, presupunem însă, că cei vre-o câţiva domni maghiari şi notarul îndemnaţi de ură şi mustraţi de păcatele lor, au stors decretarea gendarmeriei şi a husarilor.

CRONICĂ
Maiul. Corpul învăţătoresc dela şcoala română gr.-or. din Sighişoara invită la maiulul ce-l va ţine cu elevii şcolii Sâmbătă în 21 Maiu a. c. v. în dumbrava „Breite“, ear' la cas de timp nefavorabil Duminecă înaintea Rusaliilor în 29 Maiu. Plecarea va fi dimineaţa la 8 ore din curtea şcolii. Invitări speciale nu se vor mai trimite.

Biserica lovită de trăsnet. Ni-se scrie din Marin: În 22 l. c. la 12^{1/2}, ore din zi a trăsnit în biserica gr.-cat. rom. din Marin. Edificiul n'a ars, dar' turnul cu clopotele de tot şi acoperişul bisericii în mare parte s'au prăbuşit. Paguba e mare.

Rectificare. În depeşa de aderenţă către dl Eugen Brote, publicată în nr1 nostru de ieri, să se cetească Dr. Fodor în loc de Dr. Todor.

DELA CLUJ.
(Prin fir telegrafic.)
Cluj, 24 Maiu.
Mare aglomeraţie în sală. Galeriile închise. Soţiiile acusaţilor au fost respinse dela intrare. Doamna Raţiu cere intrare dela preşedinte. Preşedintele 'i-a denegat. Doamna Raţiu a declarat că nu vor părăsi coridoarele decât numai scoase cu forţa. Albini fiind bolnav nu s'a prezentat. Se stabi esc cheltuelile tălmacilor şi ale stenografilor. Şi mâne va fi şedinţă. Telegramele de ieri au fost reţinute.

Redactor responsabil: Alexandru Dordea.
Proprietar şi editor: Liviu T. Albini.

ANUNȚ.

Se aduce la cunoștința p. t. public, că subscribul din 1 Iunie n. 1894 țin în arândă

Hotelul cel mare al societății „Hebe“ din Sângeorgiul-român

comitatul Bistrița-Năsăud în Transilvania, care hotel e în imediată apropiere a băilor.

Sper, că p. t. public, care pentru lipse, ori pentru distragere, va binevoi a cerceta unicele băi române din Ardeal, imi va da spriginul recerut ca la Român, și eu basat pe praxa câștigată în timp de 6 ani ca arândator al Internatului român Vanceanu din Blaj; ear' din 1 Decembrie 1893 ca hotelier la hotelul „Univers“ din Blaj, mă voiu nisul a mulțumî pe p. t. public pe lungă serviciu prompt și acurat, cu mîncări bune și vinuri curate de pe Târnave.

Blaj, în 17 Maiu 1894.

Cu toată stima:

George Pop, hotelier.

[1280] 3-3

Institutul Tipografic în Sibiu

Strada Măcelarilor Nr. 21.

Biblioteca populară a „TRIBUNEI“.

- 1. Pădureanca. Novela de Ioan Slavici, 12 coale tip., broș., elegant. Un exemplar cu prețul redus dela 40 cr. sau 1 leu la 30 cr. sau 60 bani.
2. Fata Stolerului de Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
3. Ce n'a fost și nu va fi. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
4. Pipereș Pătru. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
5. Păcală și tîndală. Anecdota de Silvestru Moldovan. Prețul unui exemplar 3 cr. sau 6 bani.
6. Jucării și jocuri de copii. De P. Ispirescu, culegător-tipograf. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
7. Teiu legănat. Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
8. Colăcărîtul. Obiceiurile țăranilor români la nuntă, de Benedict Viciu. Un exemplar 16 cr. sau 32 bani.
9. Fiica a nouă mame. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 14 cr. sau 28 bani.
10. Povestea lui Ignat. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 3 cr. sau 6 bani.
11. Sfântul Nicolae. De Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
12. Îndărălnicul. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
13. Blăstēm de mamă. Legendă populară din giurul Năsăudului. De George Coșbuc. Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
14. Bunica de Bojena Nēmčová, tradusă din limba boemă de Prof. Dr. Urban Iarník. Un exemplar cu prețul redus dela 1 fl. sau 3 lei la 60 cr. sau 1 leu 26 bani.
15. Vlad și Catrina. Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
16. Din bătrâni. Ghiciri, întrebări și răspunsuri, frământări de limbă, adunate de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
17. Pe pământul Turcului de George Coșbuc. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
18. Căldărușa cu trei picioare. Poveste franceză de Eleonora Tănăsescu, după A. Genevray. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
19. Cenușoaca. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
20. Un pețitor îndărătnic. Novela de Björnstjerne Björnson. (1856). Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
21. Prietenul meu Văntură-Teară. Din novelele californiene ale lui Bret Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
22. Scăpărătoarea. Din povestile lui Andersen. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
23. Fata Craiului din cetini. De George Coșbuc. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
24. Strigoaica. Din fantasiile lui Nicolae Gogol. Un exemplar 20 cr. sau 40 bani.
25. Draga mamei. Baladă de George Coșbuc. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
26. Taina unei vieți. De Björnstjerne Björnson. (1869). Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
27. Vecinii. Din fantasiile lui Nicolae Gogol. Un exemplar 30 cr. sau 60 bani.
28. Păcală în satul lui. Poveste de Ioan Slavici. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
29. Sgărcitul. Comedie de Molière. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
30. Lumea proștilor. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
31. Născu-împărat. Poveste din popor de „Mărgineanul“. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
32. Dina-împărăteasă. Poemă de George Coșbuc. Un exemplar 24 bani.
33. Fulger. Poveste de George Coșbuc. Un exemplar 24 bani.
34. Spice de aur. Poveste de Ioan P. Lazăr. Un exemplar 24 bani.
35. Un idil în nostru. Poveste de Harte. Un Onorabil.
36. Baba iadului. Poveste de Ioan Moța. Un exemplar 16 bani.
37. Prințesa. Poveste de George Coșbuc. Un exemplar 20 bani.
38. Dina mărgărelelor. Poveste în versuri de Ioan Moța. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
39. Doi copii. Poveste de Ioan Moța. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
40. O partidă în patru. De Antonio Ghislanzoni. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
41. Posacul bun de inimă. Comedie în 3 acte de Carlo Goldoni. Tradusă de Domnișoarele Al. și Luc. I. Romanescu. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
42. Croitorul și cei trei feciori. Poveste de Ioan Moța. Un exemplar 15 cr. sau 30 bani.
43. Mica Fadetă. De George Sand. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
44. Eusalin păcurarul. Poveste de Nicolae Trimbițoiu. Un exemplar 22 cr. sau 44 bani.
45. Roma invinsă. Tragedie în 5 acte de Alexandru Parodi. Tradusă de I. L. Caragiali. Un exemplar 24 cr. sau 48 bani.
46. Clara Milici. Novela de I. Turghenev. Traducere din limba rusă de Enea Hodoș. Un exemplar 40 cr. sau 90 b.
O sută de ani. De Ioan Slavici. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor și preste tot vîndătorilor, se dă rabatul cuvenit.

Institut tipografic în Sibiu.

A eșit de sub tipar și se află de vîndare la Institutul Tipografic în Sibiu

MEMORIALUL

arhiepiscopului și metropolitului

Andrieu baron de Șaguna

sau

luptele naționale-politice ale Românilor

1846-1873

de

NICOLAE POPEA,

archimandrit-vicar arhiepiscopesc.

Tomul I.

Prețul 1 fl. 30 cr.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1-a Maiu 1894.

Table with multiple columns and rows showing train schedules for routes: Budapesta-Predeal, Budapesta, gara de vest - Rușava - Vercerova, Copsa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraș, Cucurdea - Oșorheiu - Regh. - s. s., Ghiriș - Turda, Sighișoara - Odorheiu, Simeria (Piski) - Petroșeni - Lupeni, Simeria (Piski) - Hunedoara, Brașov - Zernesoi, Brașov - Chezdî - Oșorheiu, Careii-mari - Zelău, Arad - Timișoara.

Nota: Oarele însemnate în stînga stărilor sînt a se ceu de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerii încadrați cu linii groase însemnă oarele de noapte.